

Toto ma ona Elemene Felesi

Faamatalaga

O lou ta'iala mo le tuiina atu o le toto

Ua tuiina atu lenei pepa o faamatalaga aua ua manatu lau foma'i ua e mana'omia le tuiina atu o se toto (blood transfusion).

I soo se togafiti lava, e i ai lau aia tatau e filifili ai pe e te mana'o i le togafitiga lea pe leai. O le a fesiligia oe ina ia sainia se pepa (form) e faailoa mai ai:

- Itu e lelei ai, itu leaga mo lou togafitiga e ala lea i le tuiina ole toto e pei ona faamatalaina ia te oe.
- Sa mafai ona e fesili e faatatau ile togafitiga ma
- Ua e ioe e faaataunuuna le togafitiga.

O lenei laupepa ua tali ai fesili masani e faatatau I le tuiina o le toto. Atonu o le a fesoasoani fo'i lea ini atugaluga o i ai ia te oe.

O le a lenei mea ua ta'ua o le Tuiina mai o le toto?

Ole tuiina mai o se toto, o se togafitiga lea ua fuafuaina e lau foma'i. E aafia ai le tuiina atu o le toto po o ona elemene i se u'au'a toto o lou tino.

O fea e aumai ai nei toto?

I totonu o NiuSila ua maua mai nei toto mai ia i latou ua ofoina e tuiina mai o latou toto e aunoa ma se totogi.

Ua faaogaina ni mea faigaluega ua mae'a ona vaivelaina ma faavailaauina lelei. Ma e na'o le faatasi lava ona faaoga mo le aoina o nei toto.

Ua lauiloa leauaunaga a le Matagaluega o le Toto a Niu Sila i le va o malo i le:

- Lelei o le filifiliga o i latou e tuiina mai ai toto ma le
- aoina, su'esu'eina, faamamaina ma le teuina o toto mo le faaogaina

O a ituaiga elemene o le toto e faaogaina i le taimi ua tuiina atu ai se toto?

O elemene felesi o loo i ai i toto o loo tuiina atu o:

Sela Mumu (Red Cells)

- E togafitia ai le maualalo o sela mumu o le toto (anaemia) e tupu mai ai faaletonu poo ni faafitauli tuga o lou soifua maloloina
- Tele le toto masa'a (faata'ita'iga, ile taimi o se taotoga po ua mae'a fo'i, po'o se faalavelave faafuase'i).

Platelets

- O sela ninii ia e mana'omia latou te taofia le piliki malosi o le toto. O nisi taimi e tuiina a'o faia se togafitiga i le Potu Tigaiina ma o se vaega fo'i o togafitiga o le kanesa.

**Toto ma Elemene Felesi ua Fa'aaisa
(Fresh Frozen Plasma & Cryoprecipitate)**

- O elemene ia e faaaogaina e sui a'i ni toto ua potopotoi, po ua poloka ai ala toto, po ua le lava le polotini i le toto (o nisi taimi e faaaogaina i togafitiga i le potu tigaiina mo i latou e maua i gasegase o le ate (liver).

O a su'esu'ega o fai i nei toto?

O toto ua tuiina mai ua su'esu'eina lea mo ni:

Sياما oni faama'i pipisi

- Gasegase o le Ate (Hepatitis B & C)
- HIV/AIDS
- Syphilis

Ituaiga Toto

- ABO
- Rh
- Vaega toto e tetee atu i siama ole tino(antibodies)

Ua siakiina ma le faaeteete sela mumu(red cells) ina ia faaititia ai avanoa o le aliali mai oni tulaga le lelei i le taimi e tuiina atu ai se toto. O le siakiina e aofia ai su'esuega faapitoa ua ta'ua o le Crossmatch poo le suesuega mautinoa lea o le toto o le a faaaogaina e fetau lelei ma lou toto.

E saogalemu le tuiina mai o se toto?

O ni faaletonu masani i le tuiina mai o le toto ma ona elemene felesi o loo faamatalaina i lalo. Ua le sili atu ni tulaga le lelei o lenei ituaiga togafitiga nai lo faafitauli ua masani ai tagata i aso faifaipea ma isi fo'i togafitiga.

O le tuiina atu o le toto ua sili ona saogalemu ma o se togafitiga aoga. Ua faasaoina ai le tele o soifua. O nisi taotoga faigata e le mafai ona faia e aunoa ma le tuiina atu o le toto.

E tele le faafitauli e tupu mai i le le tuiina atu o se toto nai lo le faafitauli e aliali mai i le tuiina atu lea o se toto. Afai ua fautuaina oe e le foma'i e tatau ona tuiina atu se toto, o lona uiga o loo silafia e le foma'i e i ai lona aoga e sili atu nai lo se faaletonu o i ai.

O a ni isi o tulaga le lelei o le tuiina mai o se toto?

- Oni uiga le tumau e aliali mai pei o sina fiva la'ititi pe pata mai fo'i le tino.
- O se faaletonu tugā i le tuiina o nei toto e ono aliali mai, e se'ase'a lava ona maua. E ono afaina ai fatu ga'o, fa'aletonu le mānava, ma nisi fo'i lava o tulaga e ono lamatia ai le soifua.
- E seāseā lava ona tupu, ae o nisi taimi e le'o le togafitiga sa'o lea.
- O le tuiina mai o elemene o le toto e ono maua mai ai ni isi ma'i:
 - pei o faama'i pipisi masani ona fepasia'i i nofoaga o loo alala ai.
 - Hepatitis B ma le C, Yersinia, HIV/AIDS ma le HTLV1 o nisi ia o faama'i ma o latou siama e ono maua mai le toto ae e seāseā lava. E ogaogā ma ono lamatia ai le soifua e ao lava ona silafia. O su'esu'ega ma siaki o loo faia i toto o loo aoina e faaititia ai le tulaga o le ono iai oni faama'i pipisi.
- Oni faaletonu e ono maua i le CJD/vCJD mai le tuiina o toto o loo maualalo pea. Ma e le'i i ai lava se ripoti o se faaletonu ua aliali mai i totonu o Niu Sila. E seāseā lava fo'i ona i ai se ripoti faapea i totonu o le UK(Malo Au Faatasi)

Fua faatatau o tulaga faale-tonu i le tuiina mai o toto

- 1% - 2% se faaletonu e aliali mai pei o le pata mai ile tino ona ose toto ua tuiina atu
- 1 mai ile 100,000 tuiiga o toto e ono aliali mai ai se tulaga tugā (pe 1 se tulaga faapea ile tausaga i Niu Sila)

- O le tulaga o siama o le ma'i ate (hepatitis C), HIV/AIDS poo le HTLV 1, e maualalo lava le aafiaga e tusa ma le 1 i le 1,000,000 ua tuiina i ai toto.
- Mo le ma'i ole ate (Hepatitis B) e tusa e 1 le tagata na afaina ai mai le 300,000 Toto tuiina. (E 1 se tulaga faapea ile va o le 2- 3 tausaga)

Tulaga ogaogā o ni siama, e seāseā lava ona vaaia i sela mumu

O le Toto ma ona elemene felesi e maualuga lava lona saogalemu. O le teena ole tuiina atu ose toto ae ua iai ise tulaga e matua mana'omia ai, e ono tupu mai ai se faalavelave tugā i lou soifua maloloina.

O a ni isi faaiuga pe a le tuiina le Toto?

Ua teena le tuiina o se toto

E tele le afaina o lou soifua maloloina pe a fai e teena le tuiina o se toto ae o loo mana'omia.

O le tele o taotoga ma togafitiga mo le kanesa e le mafai ona faia e aunoa ma le tuiina atu o elemene eseese o le toto.

Toto Suitulaga

I le taimi nei, e le'i i ai nisi elemene e sui tulaga mo sela mumu (red cells) platelets poo plasma o loo faaogaina.

Teuina o lou toto mo le faaogaina e oe lava

O i latou o e malolosi ma o loo fuafuaina se taotoga mo se taimi o i luma, e masani ona fesili pe mafai ona tuiina pe aoina ma faaputu o latou toto mo le faaogaina e i latou lava.

E ta'ua lea faiga o le autologous poo le toe tuiina atu o lou lava toto.

Afai e faatinoina lea auala, e laititi lava sona aoga ma e fautuaina le faaogaina i tulaga faapitoa.

O ni isi faamatalaga o le a maua lea i se pepa o faamatalaga "O le teuina o lou lava toto". Masalo ole a mana'omia le totogiina mo le aoina, teuina ma le su'esu'eina o lou toto pe a fai e te talosagaina lea auaunaga.

Toto Tuiina sa'o mai

O toto o loo aoina mai i tagata o aiga po'o uo, ua maua i suesuega, e le sili atu lona saogalemu nai lo toto o loo tuiina mai e e o loo soifua maloloina lelei ma e ua ofoina mai o latou toto. O lea la mafuaaga ua le taliaina ai fo'i lea ituaiga tuiina o le toto e le Ofisa o Toto I Niu Sila.

la Manatua:

***Ole tuiina atu o le toto po'o elemene o le toto, e faia pe afai e sili atu se tulaga e lelei ai lea togafitiga nai lo ni tulaga e le lelei.**

***Ae afai e le taliaina le tuiina atu o le toto ae o loo mana'omia, ole a avea lea ma auala e afaina atili ai lou soifua maloloina**

***E fautuaina ia e fesili i soo se fesili e te finagalo ai, ina ia e malamalama ma ia e mautinoa ua sa'o lau faaiuga.**

Afai ae i ai ni isi fesili pe a mae'a ona faitauina lenei pepa o faamatalaga, faamolemole ia e talanoa i lau foma'i o aiga (GP) poo se tasi o le Matagaluega o Toto (Transfusion Medicine).

O lenei pepa o faamatalaga ua saunia ma tuiina atu e le Matagaluega o le Toto i Niu Sila
(New Zealand Blood Service.)

Private Bag 92071, Victoria Street West, Auckland 1142.

71 Great South Road, Epsom Auckland.

Telephone: 09 523 6733 Fax: 09 523 5754

www.nzblood.co.nz